

Woordje van de redactie

December wordt enkel verlicht door lampjes in fonkelende kerstbomen en wat warmte in ons hart. Toch? Het romantisch verlangen naar een witte Kerst en wandelen in zuivere, koude buitenlucht met het geluid van krakende sneeuw onder onze voeten zal vermoedelijk nog maar eens verzopen worden in eindeloos veel grijsheid en regen. Vrees dus niet voor een suikerzoete kerstboodschap in dit redactioneel stukje, ondanks het feit dat ik wel hou van de sfeer in de straten, de drukte in de winkels en de al dan niet ijdele wensen van hoop en vrede.

Deze laatste maand van het jaar is ook tegendraads: Kerst en nieuw staan traditioneel in het teken van familie, van vrienden; wat als u niet kunt of wenst te verzinken in te veel eten en een eindeloze reeks sociale verplichtingen? Ofwel voelt u zich prima samen met uzelf in de zetel bij de kerstboom, ofwel, kroelt u van alleenheid. In een wereld waar mensen elkaar via Tinder ontmoeten en de oprukkende digitalisering het mogelijk maakt bijna alles te regelen vanuit uw luie zetel, wordt het steeds moeilijker een sociaal warm nest uit te bouwen. Eenzaamheid is dan ook het thema van de Warmste Week én er is -uiteraard- dit Cultuurkrantje als redder in nood: nodig iemand uit om een van de stadsuitstappen te ondernemen, ga met een familielid naar de film, richt een leesclubje op en duik in een boek of ga aan de slag met de

cadeautips. Benieuwd hoe Pieter Huyck en Meneer Philemon De Donder omgaan met al dat kerstgeweld? U leest het hier! Ga daarna wel even een glas drinken met vrienden om gniffelend commentaar te leveren op beide bromberen 😊.

Eind december sluiten we 2024 af en duiken onwetend van wat komen zal 2025 in. Tijd om even stil te staan en terug te blikken op wat is geweest. U weet wel, ***And so this is Christmas and what have you done?*** (Lennon)

Tja, feit is dat de compilaties van het wereldnieuws op welke zender u ook kijkt weinig opbeurend zullen zijn: oorlogen en onheilsboodschappen onder meer over het klimaat tieren welig, economisch gaat het slecht, Trump komt terug, enzovoort enzoverder. Het lijkt erop dat er weinig tot niets gedaan is in 2024 om het beter te maken voor de mens. Wie mijn redactioneel artikel van vorig jaar herleest, merkt een gelijkaardig pessimisme. Wat kunnen wij als “kleine mens” tegenover dit geweld en deze ellende zetten? Zijn wensen van vrede en liefde niet cynisch geworden? En, een grove leugen? Zitten we met zijn allen in de greep van de neerwaartse spiraal die ons naar een bodemloze zwarte put drijft?

Neen, neen en neen! Het wordt tijd ons te rechten en een vuist te maken. Ik hou eraan elk van jullie niets dan goeds toe te wensen voor het nieuwe jaar. Het komt

goed, laat ons daar allemaal in geloven, uiteindelijk komt alles goed. Graag geef ik u, samen met Voltaire (1694-1778), een leidraad mee -eens leraar, altijd leraar, ik weet het. In *Candide* (1759) lezen we een mogelijke oplossing: *il faut cultiver notre jardin* (wij moeten onze tuin bewerken). Met andere woorden, wij moeten de maatschappij intensief onderhouden zodat ze leefbaar wordt en niet langer een tranendal is. Als iedereen zich inzet voor een betere wereld, een beter klimaat dan lukt het ons, daar geloof ik stellig in. Vele kleine acties worden uiteindelijk een grote beweging die de neerwaartse spiraal een stop zal toeroepen. Wij moeten zelf iets van de wereld en ons leven maken. Het beeld van uw eigen tuintje te onderhouden, roept ook de associatie op van een zoektocht naar kleine gelukjes, sprankels van hoop.

U kunt Voltaires filosofische bedenking ten slotte ook letterlijk nemen en uw tuin gaan onderhouden. Ik heb het van goede vrienden dat dit een helende bezigheid is. Of, u kunt zich voornemen om dagelijks te wandelen, te voelen hoe natuur evenwicht brengt en beslissen om er alles aan te doen om dit wonder te behouden. Wat is er mooier dan het oneindige van de zee of de schors van een knoestige boom? Laat dit mijn wens naar ieder van jullie zijn: stap naar buiten en bewerk uw tuin.

Veel leesplezier
Jirka Claessens

Cadeautips voor onder de boom (deel I)

Geef uzelf cadeau in de vorm van een dagje uit. De redactie geeft graag enkele tips met een perfecte balans tussen ernst en luim ☺. Het is tenslotte vakantie en het blijft een cadeau!

Antwerpen: Ensor en de kerstmarkt

Praktisch:

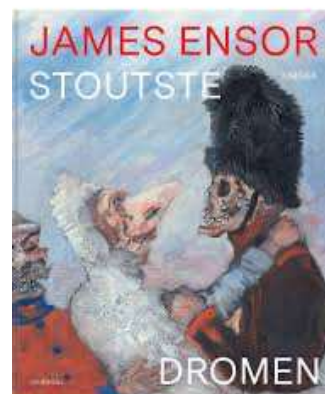
U neemt de trein naar Antwerpen Centraal en neemt dan de tram (1) of de bus (13) tot aan de halte "Opera", wandel van daaruit naar het museum.

Check even de openingsuren, die kunnen variëren tijdens de vakantie en bestel uw tickets online:

<https://kmska.be/nl/openingsuren-en-tickets>

Ensors stoutste dromen. Het impressionisme voorbij.

Deze tentoonstelling is in zowat alle kranten en tijdschriften de hemel in geprezen. Ze loopt nog tot en met 19 januari. Ook in dit krantje werd al aandacht besteed aan deze tentoonstelling.

^--

Waarom zeker gaan als u in Antwerpen bent?

U krijgt een totaalbeeld op James Ensor als baanbrekende kunstenaar. U ontdekt Ensors eigen meesterwerken uit de hele wereld naast die van de internationale kunstenaars met wie hij zich wil meten. Ensor wil graag de beste zijn, zelfs al heten zijn concurrenten Edouard Manet of Edvard Munch.

Ensors fantasierijke geest neemt u op sleeptouw door zijn wondere universum van woeste visioenen, carnaval en plezier. In zijn voetsporen volgt u hoe hij zijn creativiteit ontplooit, om uit te groeien tot een rebel, die zelf de spelregels van de kunst bepaalt. Hij stapt daarbij resoluut weg van het klassieke Europese schoonheidsideaal en van het impressionisme dat hem eerst zo fascineerde.

Ensor beperkt zich niet tot schilderen, zo creëerde hij de ambitieuze Verzoeking van de heilige Antonius, een gigantische collage van 51 vellen papier, gevuld met een mengelmoes van maatschappijkritiek, wetenschap en techniek. Een absoluut kunstenaarsmanifest dat overkomt uit Chicago.

(Inspiratie:

<https://kmska.be/nl/evenement/ensors-stoutste-dromen>)

Na de tentoonstelling duikt u de bruisende stad in, de kerstmarkt strekt zich uit over

heel wat pleinen doorheen het centrum van Antwerpen.

Gent: Erich Heckel en Huis van Alijn

Praktisch:

Neem de trein naar Gent Sint Pieters, stap daar op bus 70, 71, 76, 77, 34 of 9b en stap na drie haltes af aan Gent Heuvelpoort. Wandel naar het museum (100 meter!).

Check even de openingsuren, die kunnen variëren tijdens de vakantie en bestel uw tickets online:

<https://www.mskgent.be/tickets>
www.huisvanalijn.be

Waarom zeker gaan als u in Gent bent?

Heckel is een minder bekende naam dan Ensor, maar als een van de belangrijkste schilders van het Duitse expressionisme verdient hij zeker onze aandacht. Ook was hij medestichter van de kunstenaarsvereniging Die Brücke en werkte hij tijdens de Eerste Wereldoorlog als verpleger voor het Rode Kruis in Roeselare, Oostende en Gent. Zijn fascinatie voor de Vlaamse landschappen en steden krijgt vorm in sprekende kunstwerken: romantisch en expressief, spiritueel en tastbaar, en vooral hoopgevend.

Bekijk zeker dit filmpje waarin curator Lieven Van den Abeele uitleg geeft over de tentoonstelling:

https://www.youtube.com/watch?v=ANmLU4Njl_0&t=20s

Duits expressionisme? Die Brücke?

Vanaf het einde van de 19^e eeuw verzetten jonge kunstenaars in Duitsland zich tegen het vluchtige karakter van het impressionisme. In Dresden ontstaat in 1905 de kunstenaarsvereniging Die Brücke. De 22-jarige Erich Heckel is een van de medestichters. Deze vereniging van autodidactische kunstenaars koestert de ambitie om in een gemeenschappelijke stijl van felle kleuren en hoekige vormen uitdrukking te geven aan een sterke levensvreugde. Deze stijl wordt expressionisme genoemd: de kunstenaar probeert door vorm en kleur het innerlijke gevoelsleven weer te geven in plaats van de objectieve werkelijkheid.

(inspiratie: www.mskgent.be)

(groepsportret van Die Brücke door Kirchner.
Heckel is de tweede van rechts)

Keer na de tentoonstelling terug naar het centrum van het bruisende Gent, dat zich in deze kerstperiode warm en gezellig toont. Op alle pleinen zijn wel

kerststandjes te vinden, de meeste straten zijn ook mooi verlicht.

Ga zeker ook even binnen in het **Huis van Alijn** op de Kraanlei 65, vlakbij de Vrijdagmarkt en het Gravensteen.

Tentoonstelling: Ja santé!

U wenst iedereen toch een gezond nieuw jaar toe op 31 december, welaan dan 😊

Wonderlijke wondermiddeltjes, bizarre voedingstips en overdreven sportchallenges. We worden elke dag overspoeld met allerlei adviezen om beter voor onszelf te zorgen. Wat hebben we nodig om fysiek en mentaal gezond te blijven? Hoe zijn de ideeën hierover veranderd? En, welke rol spelen wetenschap, overheid, media en reclame hierin?

Van het kleinste kamertje, tot in de keuken en de slaapkamer. Ontdek in deze expo welke bijzondere hulpmiddeltjes we doorheen de 20e en 21e eeuw in huis halen voor een lang, gezond en gelukkig leven. Herkenning en glimlachen verzekerd!

(inspiratie: www.huisvanalijn.be)

Brussel: Liefde en Jacques Brel

Praktisch:

Neem de trein naar Brussel Centraal en ga via de Ravensteingalerij naar Bozar.

Check even de openingsuren, die kunnen variëren tijdens de vakantie en bestel uw tickets online:

<https://www.bozar.be/nl/jouw-bezoek>
<https://fondationbrel.be/maintenance/>

Tentoonstelling: Love is Louder

Deze tentoonstelling heeft een zomers en luchtig thema, namelijk ze verkent de vele kanten van liefde, haar spanningen en verschillende gedaantes. Als toeschouwer wordt u geconfronteerd met drie dimensies van de liefde: romantische liefde, vriendschap en verwantschap. Deze liefdesvormen worden van de persoonlijke tot de politieke sfeer onderzocht. Ook op breed sociaal vlak wordt naar liefde gekeken, bijvoorbeeld wat betekende de fameuze Summer of Love in 1967? Of, wat is de invloed van woke en #MeToo op onze beleving van liefde? Of, is de moederliefde minder groot wanneer mama ook uit werken gaat?

Love is Louder laat zien hoe we in de afgelopen 50 jaar het beeld van het traditionele koppel of het kerngezin zijn ontgroeid, hoe vriendschappen vorm krijgen en wat het betekent om liefdevolle acties te voeren in de maatschappij. De

expo toont het werk van 80 nationale en internationale kunstenaars in een breed scala aan media zoals schilderkunst, beeldhouwkunst, video, film en multimedia-installaties.

Er is onder meer werk te zien van deze boeiende hedendaagse kunstenaars: Marina Abramovic, Louise Bourgeois, Nan Golding, John Lennon, Yoko Ono en Nikki De Saint Phalle. In tijden van toenemende onrust en oorlogsdreiging focust de expo op wat ons verbindt: liefde. Leuke, hartverwarmende en hoopvolle tentoonstelling, wat moet u meer hebben in deze kerstsfeer?

Wandel van de Bozar door de stad, neem op de Grote Markt de Violetstraat en wandel tot aan de **Fondation Brel** (Oud Korenhuis 11). Terug naar het Centraal Station kan sneller via de Sint Janstraat. Geniet van de kerstsfeer, de grote kerstboom op de markt, de prachtige verlichting en kerstkraampjes. De Fondation is alle dagen open.

Sinds haar oprichting in 1981 in Brussel heeft de stichting, geheel onafhankelijk en met eigen middelen, tentoonstellingen

georganiseerd, werken gepubliceerd en het enthousiaste publiek verwelkomt. Om ook de nieuwe generaties volop te laten genieten van Brels magnifieke oeuvre, verzamelt, indexeert en digitaliseert de stichting een groot aantal archieven van en over de kunstenaar. Dankzij de evolutie van de nieuwste technologieën, kan het publiek helemaal opgaan in de archieven van Brel in compleet gerenoveerde ruimtes: Brel Chanteur, Brel Auteur en Ciné Brel.

Zelf ben ik gek op dit kleine museum, maar ik kan me voorstellen dat wanneer u geen fan bent, u snel weer buiten bent. Besteed de extra vrijgekomen tijd dan zeker de Brel wandeling doorheen Brussel, u krijgt niet alleen de stad en de kerstsfeer, maar ook de verhalen achter de liedjes van Le Grand Jacques.

(Inspiratie:

<https://fondationbrel.be/maintenance/>)

De blik van Pieter: Ach, baby.

Op reis gaan doe ik al jaren niet meer. Nu ik alle mogelijke reisprogramma's, en ook alle herhalingen ervan, op National Geographic Channel bekeken heb, heb ik de wereld wel gezien, denk ik. Onlangs vroeg mijn vrouw me: "Baby," ja want ze noemt me vaak baby – zeker op die momenten dat ik hulpeloos een taakje van haar oneindig lange takenlijstjes tracht uit te voeren, maar onverrichter zake weer kom melden dat ik niet weet hoe ik de wasmachine of stofzuiger... moet bedienen, ja op die met-schaamrood-op-de-wangen-momenten pleegt ze me vaak "baby" te noemen – "Baby, gaan we eens op wereldreis?" vroeg ze me. Ik keek op van mijn dweilwerk, de vod was zoekgeraakt onder de sofa en ik stond danig te klungelen met de dweilstok dat de kat er plezier in had en gekke bokkensprongetjes maakte. "Chef, ik heb daar niet zo veel zin in", antwoordde ik haar. Onderwijl stond ik al met een been in de emmer met het dweilwater. Het akelige moment dat ik zou moeten toegeven dat dweilen me niet lukte, kwam dichtbij. "Zo een wereldreisje kan toch best leuk zijn, baby?", hield mijn vrouw vol, meewarig toekijkend hoe ik een gevecht leverde met de in de lichter verstrikt geraakte dweilstok. "Zou kunnen, chef", zei ik, de vraag wat afwimpelend. Ik voelde nattigheid: ik zou binnen de kortste keren een reisschema moeten uitwerken én mijn andere sok werd ook nat.

En ja hoor, de volgende dag - mijn vrouw was uit werken - was ik thuis in de weer met het plannen van onze wereldreis. Af en toe vroeg ik wat reistips aan de poetsvrouw die vlotjes met de gevonden dweil de vloer een beurt gaf. In een vorig leven was onze poetshulp erg bekend met de luchthavens in Zuid-Amerika: reiskoffers vol witte snuif bracht ze naar de elite van Antwerpen die hun neusgaatjes met de kilo's bepoederden. Nu was de reisexperte poetsvrouw met enkelband. Ik liet haar maar wat emmeren over Zuid-Amerika terwijl ik toeristische weetjes opzocht over Lebbeke, Opwijk en Asse. Ik voerde deze steden ook al in als eerste stops op onze reisblog "Huyck en vrouw op wereldreis" en gooide er wat plaatjes van internet bij. Dan hoefden we al geen foto's te maken van de kerk van Lebbeke, de glooilandschappen van Opwijk en de cultural melting pot van Asse. Op onze blog zag ik tot mijn verbazing al één follower. Ach ja, het is tante Ria, zij is al drie jaar dood maar heeft al jaar en dag een gehackt account. Het uitstippelen van de reis verliep niet echt vlot. Te meer omdat ik afgeleid werd door die rondspringende enkelband met stofdoek die ik ook weer deze week een Swarovskibeeldje uit onze sierkast zag wegmoffelen in haar schort. Ook nu liet ik haar betijen: ze kan als geen ander het vitrineglas streeploos laten schitteren dat ik er wel wat van die beeldjes voor over heb. "Mister Huyck, let op voor de douane op Hugo Chavez Airport. Ze controleren ook je body", zei ze plots, angstvallig de bobbel in het zakje vooraan van haar schort vastklemmend.

De poetsvrouw stooft met haar niet-verbeurd-verklaarde Maserati naar een volgende klant en ik bleef verweesd achter, turend naar een lullig woord-documentje met must-sees in Lebbeke,

Opwijk en Asse. Het moment kwam dichterbij... en ja daar was het toen mijn vrouw van het werk thuiskwam: "Chef, een wereldreisje voorbereiden, het lukt me niet." Haar antwoord: "Ach, baby...".

Pieter Huyck

Boek van de maand:

Autobiografie van mijn lichaam.

Lize Spit

Neen, ik was (en ben) geen fan van Het smelt, Spits debuut dat een aantal jaren terug een bestseller werd en grossierde in lovende recensies. Het moet wel gezegd dat ik, ondanks de -in mijn ogen- wankel schrijfstijl en het bij wijlen clichéverhaaltje ik wel bleef lezen. Ook haar tweede boek Ik ben er niet heb ik in recordtempo verslonden. Dit verhaal lag me meer en Spit groeide stilistisch. En nu ligt dus de derde klepper in de rekken: Autobiografie van mijn lichaam, haar “moederboek”. Hiermee zet ze zich naast zoveel andere schrijvers die hun moeder, of liever de relatie met hun moeder uitdiepen.

Het boek is opgebouwd uit twee grote verhaallijnen: per maand leeft de lezer mee met het stervensverhaal van de moeder. Zij kreeg een kankerdiagnose en meteen ook de melding dat ze ongeneeslijk ziek was. Het is het begin van een maandenlange lijdensweg langs oncologen en gespecialiseerde kankerafdelingen. Maar, er is meer, in de mail waarin haar moeder haar ziekte kenbaar maakt, staat ook dat de ouders gaan scheiden.

Het is alsof de kapitein, terwijl het schip kapseist, de kok nog ontslaat omdat iemand aan boord een graat in de vissoep vond.

Lize Spit is geen dochter die een mailtje leest, maar ze is, naar eigen zeggen, een schrijver die de dochter observeert die het mailtje heeft gelezen. Die afstand blijkt nodig gezien de moeizame en gecompliceerde verhouding tussen moeder en dochter. De schrijver Spit rapporteert minutieus elk detail uit het laatste levensjaar van haar moeder. Ze gebruikt daarbij bewust het woord moeder, om de jarenlange afstand tussen hen te onderstrepen.

Een moeder is diegene ondanks wie je bestaat, een mama is diegene dankzij wie je bestaat.

Bij de aftakeling van de moeder blijft niets onbenoemd. Hier herken ik de stijl en directheid uit de vorige boeken, herinner u de rauwheid van de verkrachtingsscène in Het smelt. Maar, het mist zijn effect niet, wie ooit getuige is geweest van het ziekteverloop bij een agressieve kanker, herkent het pijnlijke proces.

In de tweede verhaallijn ontleedt Spit de verhouding tussen haar en haar moeder en vooral welke invloed de moeder - bewust of onbewust- uitoefent op haar leven. De herinneringen aan een

gebroken jeugd in de schaduw van alcoholverslaafde ouders hakken er vaak in. Naast de moeder richt Spit namelijk ook de blik op de vader én op zichzelf. Deze zoektocht naar zichzelf, naar haar plaats binnen het kerngezin, naar de invloed van dat gezin op haar latere leven voelt erg authentiek aan en grijpt bij momenten echt aan.

U vraagt zich misschien af, wat moet ik hiermee. Waarom dit boek lezen? De helletocht van de moeder, haar wegwijnen, uitteren, ... het is geen prettige lectuur. Er blijft de lezer ook weinig bespaard. Even naar adem happen is er ook niet bij, want de jeugdverhalen zijn schrijnend. De kinderen groeien op in een ronduit onveilige omgeving. En dan vernoemde ik nog niet de suikerziekte waaraan de schrijfster lijdt.

Toch durf ik het boek aan te raden, het is zeker het beste wat Spit tot nu toe heeft geschreven. Zowat alles zit erin: zowel het ijsblok uit Het smelt als de partner met psychoses uit Ik ben er niet. De Kosovaarse familie uit De eerlijke vinder? Aanwezig. Niet alleen de autobiografische voedingsbodem voor eerder werk wordt duidelijk, zelfs de ontstaansgeschiedenis van haar kenmerkende kapsel komt aan bod.

Zodra ik de dot maak, ben ik geen lichaam met een hoofdje meer, maar een hoofd met een lichaampje.

Verder vind ik de tweespalt tussen de dochter en schrijver fascinerend. De dochter wil niet schrijven over haar moeder terwijl die nog leeft, de dochter komt moeilijk in het reine met de moeder. Het is alsof de schrijver in haar nodig is om

deze autobiografie aan te durven. De schrijver kan afstand nemen, de schaamte opzij zetten. Daarnaast is er de scheiding van het eigen lichaam. Als achtjarige al heeft Spit het overweldigende gevoel dat haar lichaam niet het hare is. De suikerziekte moet zich dan nog aankondigen. Inmiddels wordt er helemaal niet meer in spiegels gekeken, tenzij om te controleren of het kapsel, haar bliksemafleider, nog goed zit.

Autobiografie van een lichaam laat zich niet in een hokje proppen. Ik begrijp zeker dat u bij het lezen soms moeite hebt met zoveel openheid. Wil ik dit allemaal wel weten? Toch raad ik u aan door te lezen, het einde van het boek bevat veel tederheid, een aanvaarding, de beschuldiging lijkt weggeduwd en maakt plaats voor kwetsbare rust. Inhoudelijk lijkt het bijna onkies om dit boek te beoordelen, de eerlijkheid, de pijn, het spat er af en ik kan er Spit enkel om bewonderen. Wat een lef!! Stilistisch blijf ik echter, net als bij haar ander werk, wat op mijn honger zitten. De zinnen komen vaak gekunsteld over en sommige vergelijkingen zijn echt van de pot gerukt. Het had voor mij ook allemaal wat gebalder gemogen. Maar, laat dit u vooral niet tegenhouden dit pareltje te lezen.

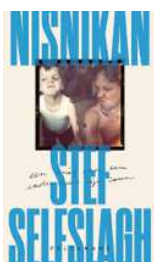

Cadeautips voor onder de boom

(Deel 2: dé boeken van 2024)

Stel u wilt uw dierbaar familielid verwennen met een boek, zie hier de subjectieve tips van de redactie:

Nisnikan van Stef Selfslagh is hét boek voor kersverse vaders of vaders die op het punt staan hun kind te verliezen aan de puberteit. Het coming of age verhaal van de zoon én de vader ontroert en is zo herkenbaar dat zelfs de puber zelf er veel aan heeft! Bijkomend voordeel voor de lezende puber: het is een compact boekje met korte hoofdstukjes, het leest als een trein.

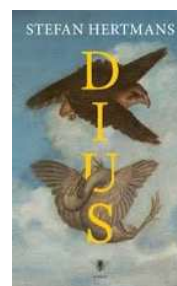

Autobiografie van een lichaam van Lize Spit lijkt me heel geschikt voor iedereen die zich in de complexe band tussen moeder en dochter en bij uitbreiding tussen ouder en kind wil verdiepen. Niet zo compact en wat stroever van taal, maar u blijft wel lezen ....

Zie ook recensie in dit nummer van ons Cultuurkrantje

Dius van Stefaan Hertmans doet u best cadeau aan de meerwaardezoeker en kunstliefhebber van de familie. Prachtig geschreven, zo fraai als een schilderij. Ik las een treffende recensie op Tzum en had het niet beter kunnen verwoorden ...

Er zijn schilderijen waarin langzaam een verhaal tot leven komt, als je maar de tijd neemt om ernaar te blijven kijken. Het omgekeerde heb ik echter zelden ervaren: dat je een verhaal leest en dat je langzaam maar zeker het gevoel hebt dat je naar een schilderij aan het kijken bent. Dit overkwam mij bij de nieuwe roman Dius van Stefan Hertmans. ... Geen zintuig blijft bij lezing onberoerd. ... Ergens halverwege het boek raakte ik hevig ontroerd, omdat ik ineens besepte dat ik niet zozeer een verhaal aan het lezen was, maar dat ik midden in een levend schilderij stond, omdat ik alle fijnzinnige penseelstreken had laten binnenkomen.

Kairos van Jenny Erpenbeck legt u onder de boom voor het romantische familielid met interesse voor recente geschiedenis. Het is een prachtig boek over een onmogelijke liefde. Hij is ouder, heeft de tweede wereldoorlog nog meegemaakt en is uit idealisme vanuit het Westen naar de DDR (Oost-Duitsland voor de val van de Berlijnse muur) getrokken. Zij is geboren ná de oorlog in de DDR. De verschillen tussen hen zijn een spiegel voor de geschiedenis van Oost-Duitsland. Politiek zit namelijk op een subtiele manier steeds verweven in het persoonlijke verhaal van de twee protagonisten. Een absolute aanrader! De historische roman is een terechte winnaar van de International Booker Prize. U kunt hem ook gewoon aan uzelf cadeau doen!

Lied van de profeet van Paul Lynch is dan weer geschikt voor de doemdenker -of is het de realist- in de familie. Het is een gitzwart boek, maar zo actueel, zo nodig. Een echte must read, naar mijn mening, zeker als u weet dat de schrijver inspiratie putte uit onder meer de opkomst van Trump in de VS, de burgeroorlog in Syrië en de onverschillige reactie van het Westen op de vluchtelingen crisis.

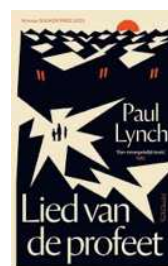
Voor een beter begrip, moeten we het probleem zelf ondergaan.

(Paul Lynch)

Lied van de profeet speelt zich af in Ierland, in de nabije toekomst. Nadat een populistische partij aan de macht komt, installeert deze vrijwel meteen een noodwet waarmee de bevolking systematisch wordt beroofd van alle vrijheden en verworvenheden. In deze dystopische roman ligt de focus op de impact van het nieuwe regime op één gezin. U kunt als lezer niets anders dan meeleven met de ellende.

Wees een sadist. Het maakt niet uit hoe lief en onschuldig je hoofdpersonages zijn, onderwerp ze aan verschrikkingen. Zo toon je de lezer waar ze van gemaakt zijn.

(Kurt Vonnegut)

Ten slotte, voor de literatuur liefhebber in de familie raad ik u aan **Briefwisseling 1968-1986 Brouwers Van Oorschot** te verpakken in een fonkelend cadeaupapiertje. Beide heren, de schrijver en de uitgever, ontmoeten elkaar voor het eerst in het Amsterdamse warenhuis de Bijenkorf. Brouwers was 28, de ander bijna 60. Brouwers was op het feest aanwezig als redacteur van uitgeverij Manteau, die haar dertigste verjaardag vierde. Van Oorschot, zelfstandig uitgever te Amsterdam, sprak de laudatio uit. Kort daarna begonnen ze elkaar brieven te schrijven. Dat zouden ze bijna twintig jaar lang doen, in totaal goed voor meer dan driehonderd stuks. Bijna alle brieven zijn stilistische pareltjes, inhoudelijk amuseert u zich met de humor, de eruditie, het brombeergehalte van beide heren.

Bijkomende waarschuwing: niet geven aan woke-liefhebbers, sommige brieven zijn gedateerd en kunnen inhoudelijk echt niet meer in deze tijden. Het siert de uitgever dat hij ze ongecensureerd publiceerde, ze worden op die manier ook een uniek tijdsdocument.

Mijnheer De Donder ... wijst onder

Philemon De Donder geniet na een veertigjarige onderwijsloopbaan van een welverdiend pensioen. Zijn warme, innemende persoonlijkheid en bodemloze optimisme maakten hem tot idool van vele generaties. Na lang aandringen gaf hij zijn akkoord om de Cultuurkrant te verrijken met zijn rake observaties. In elke editie laat hij zijn duistere licht schijnen over een hedendaags fenomeen. Vandaag: de examens.

Zie ginds komt de stoomboot uit Spanje weer aan. En wat brengt hij mee? Examens! Hahahaha! Hahahaha!

U weet inmiddels, niet bijzonder geachte lezer, dat ik me zelden tot dergelijke uitbarstingen van welgezindheid laat bewegen, maar de periode der summatieve proefwerken is mijns inziens werkelijk de schoonste van het jaar. En er zijn er dan nog twee van ook! Tijdens die heerlijke examenweken krijgen al die potverterende pubers eindelijk wat ze verdienen, na een semester lang hun leerheren te tergen met hunne

onverbeterlijke onverschillig- dan wel balsturigheid. 'Er zijn dit jaar geen stoute kinderen,' declameerde de Sint toen hij een paar weken terug met zijn roetige gevolg aanmeerde in Antwerpen. Seniele zot. Wie op die leeftijd nog niet doordrongen is van het besef dat álle kinderen van nature verderfelijk zijn, is oftewel in ernstige mate dementerend, oftewel terminaal naïef. En het moet eindelijk maar eens gezegd: iemand die vanaf het dek van een stoomboot met zijn Piet staat te zwaaien naar een cohort kinders, hoort levenslang te worden opgesloten in een gesticht. Het is inmiddels een jaarlijkse traditie: in de nacht van 5 op 6 december stel ik me verdekt op in mijn achtertuin, met een geladen tweeloop in de aanslag. Als die schijnheilige het gore lef heeft om op mijn dak te klauteren en een lading nutteloze geschenken in mijn schoorsteen te sluikstorten, knal ik hem er onverbiddelijk af. Met schimmel en al.

Waarom ik een zulkdanige verbittering koester jegens de goedheilige man, vraagt U? Toegegeven, ik heb het er altijd enigmatische moeilijk mee gehad dat die sinterbaard in de eerste weken van december steevast mijn thunder kwam stealen – om het maar eens met een recentelijk in zwang gekomen Angelsaksische wending te formuleren, wat andermaal bewijst dat ik, in tegenstelling tot wat velen beweren, helemaal mee ben met den modernen tijdsgeest. Tijdens de examenperiode was ik het immers die de cadeautjes behoorde uit te delen, in de vorm van traumatiserend moeilijke proefwerken die ik sardonisch schaterlachend had opgesteld met als enige oogmerk een zo groot mogelijk aantal 'studenten' met een loodgieterswaardige buis op te zadelen. 'Pak uw geschenk maar uit,' zei ik dan bij

aanvang van het examen tegen het geteisem dat ik om redenen van welvoeglijkheid 'leerlingen' moest noemen, me bij voorbaat verkneukelend om het immense leed dat ik op het punt stond te veroorzaken. Bloed, zweet en tranen.

Zweet en tranen in een examenlokaal, daar kunt U zich wellicht iets bij voorstellen. Ten eerste omdat een standaardpuber de facto onderhevig is aan een zwaar bovengemiddelde en doorgaans niet bijzonder welriekende zweetafscheiding, ten tweede omdat menig 'student' bij de aanblik der aartsmoeilijke vragen hete tranen plengde op zijn of haar examenkopij. Maar bloed? Kwam er ook bloed aan te pas? Jazeker. Niet zelden gebeurde het dat een half dozijn neuzen in het lokaal spontaan begon te bloeden als gevolg van de verpletterende druk die ik middels mijn absurd uitdagende examenopgaven op al die vrijwel inhoudsloze schedelpannetjes uitoefende. Als ik dan des namiddags thuis zat toe te kijken hoe al die kopijen aan de wasdraad hingen uit te lekken – papier dat met tranen en bloed is doordrenkt, laat zich immers niet handig verbeteren – werd ik overspoeld door een gevoel van vreugde en voldoening.

Terwijl ik dit zit neer te schrijven, gloeiend van nostalgie naar een wonderschone tijd, word ik plotsklaps bevangen door andersoortige emoties, met name frustratie en moedeloosheid. Recentelijk

heb ik toevallig een modern proefwerk onder ogen gekregen, waarbij ik tot mijn ontzetting heb vastgesteld dat examens heden ten dage in de eerste plaats peilen naar het emotionele welbevinden der 'student'. 'Hoe voel jij je bij jouw examen?' stond er, in dat zoetsappige jij-jouw-kleuterjuffentaaltje waar ik spontaan galstenen van ontwikkel. 'Kleur de juiste smiley!' Waar is die luisterrijke traditie van weleer gebleven, dacht ik knarsetandend bij mezelf, toen een examen nog gewoon een wraakoefening van de leerkracht was, gequoteerd op honderd punten? Maar toen sloeg het besef in als een bliksem, en een brede grijns tekende zich af op mijn door de jaren gegroefd gelaat. Ik moet het u nageven, beste leerkrachten van vandaag: het is werkelijk een briljant idee om pubers een examen voor te schotelen waarin smileys dienen te worden gekleurd. Zo beledigt u hun zogeheten intelligentie nog veel meer dan ik ooit heb gekund. Hulde!

Dat gezegd zijnde wens ik iedereen 'oprecht' succes in de komende periode. Vergeet zeker Uw kleurpotloden niet mee te nemen naar het examen. Als U die niet hebt, zal de Sint U wel een doos brengen, vooropgesteld dat ik hem niet eerst van mijn dak heb geschoten.

Met ☺☺☺ groeten,

Philemon De Donder

Cadeautips voor onder de boom

(deel 3: dé cd's van 2024)

Ik weet het, ook deze derde reeks cadeautips is ouderwets en belegen: naast boeken probeert de redactie u nu te overtuigen geld uit te geven aan muziek. Ik hoor u denken, wie oh wie bezit nog een cd-speler? Maar, verslaag niet, maak muziek op een drager weer hip door voor vinyl te kiezen: duurder in aankoop, maar, neem het van mij aan, u zal scoren!

Met **Cowboy Carter** van Beyoncé kunt u amper de bal misslaan. 27 nummers oftewel 76 muziek gemaakt door een intussen iconische waarde in de muziekindustrie. Queen B verdiept zich in country en doet dat zonder meer goed. Ze kan zingen, dat weet iedereen, maar wat ze doet met **Jolene** van Dolly Parton en **Blackbird** van de Beatles, de twee covers op de plaat, is verfrissend en vernieuwend. Jolene is zowaar niet langer een slachtoffer, maar staat op de barricades. Meer dan degelijk plaatje voor een breed publiek!

Nog een vaste waarde, zij het van een totaal ander kaliber, is **Wild God** van Nick Cave. Onze favoriete sjamaan/ex-punker krabbelt langzaam recht uit zijn rouwperiode -voor wie de laatste jaren onder een steen woonde, hij verloor twee zonen aan Magere Hein- en dat zullen we geweten hebben. **Wild God** toont dat het beter kan worden, dat er hoop is om ooit

de vreugde en het geluk weer te omarmen. Wat kunt u meer verlangen in deze barre tijden vol oorlog en onheil? Verwacht echter geen euforisch vrolijke muziek, het blijft Nick Cave, maar elke song leunt aan tegen de perfectie, samen met Warren Ellis en de andere Seeds toont deze **Wild God** dat muziek, filosofie en wijsheid kunnen verweven tot een schroomvolle bezwering van de wanhoop. Ik word er zowaar lyrisch van!

Laatste klassieker waar u weinig fout kan mee doen: **Songs of a Lost world** van The Cure. Zestien jaar moesten u en ik erop wachten, maar zie, The Cure is terug. Het is maar weinig bands gegeven om bijna 50 jaar mee te draaien in de muziekindustrie en toch zo geliefd te blijven. Waar sommige artiesten op leeftijd hun carrière beter laten voor wat ze is, bewijst The Cure dat er nog een pak kruit in hun gitaren schuilt. De band slaagt erin zich perfect te integreren in de nieuwe tijdsgeest, zonder hun eigen identiteit te verloochenen. Een bespreking van alle nummers is te lang voor deze rubriek, een nummer eruit kiezen is onmogelijk, deze plaat is van grote klasse, u moet me dan maar op mijn woord geloven: een aanrader!

Beste meneer Smith, lang geleden al zong u I will always love you (Lovesong uit 1989). En dat is na al die jaren, nog steeds, volledig wederzijds.

Niets verhindert u echter om onbegane of vernieuwende muziekpaden in te slaan en te verrassen met recent vinyl, kies dan bijvoorbeeld voor het wondermooie **Letter to Yu** van Bolis Pupul. De zoon van Kamagurka schreef een ode aan zijn aziatische moeder. Hij combineert in zijn eerste soloproject experimentalisme met de Aziatische invloeden uit zijn jeugd. Een combinatie die, naar mijn bescheiden mening, bijzonder te smaken valt. Zelden komt u een plaat tegen die tegelijkertijd zo gevarieerd is en toch blijft intrigeren. Elk nummer is even geslaagd op een volledig eigen manier. Wees u bewust dat dit geen album is dat u even tussen de soep en de petatjes degusteert, het slorpt letterlijk uw aandacht op. Volledige recensie vindt u terug in een vorig Cultuurkrantje. Als dit een voorbode is voor de rest van zijn carrière wordt Bolis Pupul weldra een van de grote namen uit de Belgische muzikscene. U bent dus helemaal mee als u iemand verblijdt met deze parel!

Een andere uitdagende keuze zou **Everybody Knows** van The Bony King of Nowhere kunnen zijn. Gentenaar Bram Vanparrys zet met dit album de lijn verder na het ronduit prachtige **Sint Days** uit

2018. Hij observeert, geeft commentaar, slaat, zalft, schudt wakker en wiegt in slaap. Maar, bovenal houdt Vanparrys ons een spiegel voor, waarbij zowel persoonlijke als universele bekommernissen en vraagstukken de revue passeren. **Everybody knows** staat bol van de muzikale precisie en in een turbulente wereld vol lelijkheid biedt deze plaat soelaas in de vorm van onversneden schoonheid. Met andere woorden, zowel voor de doemdenker als de positivo in de familie geschikt 😊!

Laatste tip, waarom niet eens de begane paden volledig verlaten en kiezen voor klassieke muziek? Wat uiteraard bij het seizoen past is een verzameling van Strauss deuntjes, denk maar aan het wereldberoemde Weense Nieuwjaarsconcert. Er wordt jaarlijks een registratie (en dus cd/vinyl) gemaakt van dit concert.

Een andere leuke kennismaking met klassieke muziek is **Iedereen klassiek** van Klara. U krijgt niet alleen de muziek, maar ook een boek met alle uitleg. Een aanrader.

Film van de maand: Small Things like These

Aan de basis van dit ingetogen en gevoelig drama ligt een boek van de Ierse Claire Keegan, die ook het eveneens verfilmde The Quiet Girl schreef. Small Things like These gaat over een gitzwarte bladzijde in de Ierse geschiedenis: de Magdalena-wasserijen.

Tussen 1922 en 1996 (!) werden die wasserijen door rooms-katholieke congregaties gebruikt als tuchthuizen voor vrouwen en meisjes die in hun ogen 'gevallen' waren: vrouwen die ongetrouwd zwanger waren geworden of die om een andere reden thuis niet gewenst waren. Zij werkten hard, werden niet betaald en woonden achter gesloten deuren.

Hoelang ze moesten blijven, wisten ze niet contact met de buitenwereld werd streng gecontroleerd en in sommige gevallen zelfs helemaal verboden. Wie zijn werk niet goed deed, weigerde of zijn mond opendeed, werd genadeloos gestraft. Eens bevallen, werden de baby's verkocht aan pleeggezinnen.

Volgens de officiële cijfers werden in totaal 10.000 meisjes en vrouwen in de Magdalena-wasserijen opgesloten, maar de echte cijfers liggen waarschijnlijk vele malen hoger.

Maar genoeg geschiedenis. De film, geregisseerd door Tim Mielants (Wil) en

met Cillian Murphy (Oppenheimer) in de hoofdrol staat op zichzelf. Bill Furlong is een kolenhandelaar in County Wexford, die door hard te werken een mooi bedrijf voor zichzelf opbouwde. Maar in het tijdperk Thatcher en met een kroostrijk gezin lijken geldzorgen nooit ver weg voor Bill en zijn vrouw Eileen. De kerk speelt een belangrijke rol in hun leven: de nonnen van de plaatselijke congregatie hebben veel invloed, de dorpingen zijn van hen afhankelijk voor onderwijs, gezondheidszorg en werkgelegenheid.

Bill lijkt bij momenten het gewicht van de wereld op zijn schouders te dragen en een mindere acteur dan Murphy zou van dit personage al snel een karikatuur maken. De acteur zet echter met overtuiging de introverte man neer die nooit leerde over zijn emoties te praten. Zwijgzaam, maar met zijn kenmerkende intense blik waarin je angst, pijn en mededogen leest, neemt Murphy u mee naar een periode die niet eens zo lang geleden is. Zijn Bill Furlong is een man die in zijn jonge jaren al geleerd heeft niet te praten over zijn gevoelens; die blijven dus onder de oppervlakte. De hele film lang voelt u hoe die onderdrukte emoties proberen zich een weg naar buiten te vinden.

Het gezicht van de kerk, de ijselijk kille Mother Mary, wordt al even sterk gespeeld door Emily Watson. Ze kent maar al te goed haar macht over Bill,

omdat ze de toekomst van zijn vijf dochters kan maken of breken. De scène waarin zij Bill probeert af te kopen met een met biljetten gevulde kerstkaart voor zijn vrouw, laat feilloos zien hoe de kerk al die decennia is weggekomen met de wantoestanden.

Eileen is grootgebracht met een diepe angst voor de kerk, het is haar ingeprent dat je je vooral klein moet houden. Haar man Bill is opgegroeid in andere omstandigheden en wordt gedreven door onverwerkte rouw. Daar gaat de film ook over: iemand die niet om kan met zijn eigen verleden en met de schaamte die hij geërfd heeft.

(Eileen Walsh, actrice)

Regisseur Mielants voerde het medeplichtigheidsvraagstuk ook al op in zijn vorige film, Wil (2023). Toen waren het mensen die zagen hoe Joden naar concentratiekampen werden afgevoerd, hier zijn het de mishandelingen door de katholieke kerk waar mensen hun ogen van afwenden. Moeten we iets doen aan het onrecht dat ons omringt? Laten we het gewoon gebeuren en blijven we zwijgen? Of, staan we op de barricades? Maakt zwijgen ons niet in zekere zin medeplichtig aan het drama? Het sobere meeslepende Small Things Like These houdt ook u een spiegel voor: wat zou u doen in dergelijke omstandigheden?

(Tim Mielants)

Blokbusters in de kerstvakantie **Gladiator 2**

Waarom gaan kijken?

U bent dol op sandalenfilms, op veel en groot, wat zeg ik groots spektakel, op ingenieuze CGI en Paul Mescal. U vindt het niet erg dat de film historisch niet correct is en dat sommige CGI creaties ronduit belachelijk en ongeloofwaardig zijn. Het is ten slotte vakantie, dus u houdt ervan om met een zak pop corn van hersenloos vertier te genieten. Er zit namelijk veel vaart in de prent en de gevechten zijn spannend en vooral bloederig. En, oh ja, Denzel Washington staat grandioos te acteren, wat natuurlijk geen goed nieuws is voor de anderen ☺.

Waarom niet gaan kijken?

U bent fan van Russell Crowe en de eerste film. Vermijd dan de bioscoopzaal, dit is gewoon een slechte "remake", een gekend verhaal, maar dan zonder emotionele geladenheid. De gevechten en CGI komen erg ongeloofwaardig en soms lachwekkend over. Paul Mescal, perfect in Normal People en Us Strangers overtuigt niet, maar dat kan ook te maken hebben met de master class die Denzel Washington weggeeft.

Wicked

Waarom gaan kijken?

Met een score van 91% op Rotten Tomatoes kan er geen twijfel over bestaan: Wicked valt enorm in de smaak.

De film is gebaseerd op de gelijknamige, populaire musical die al decennialang de wereld rondtrekt. In de hoofdrollen zien we Cynthia Erivo als heks Elphaba en Ariana Grande als Glinda, de goede heks.

Dit is een spektakel dat bewonderd moet worden op een zo groot mogelijk scherm.

(Brian Viner, filmexpert Daily Mail)

Arianna Grande steelt volgens heel wat recensies de show en zou zelfs op Oscarkoers liggen ...

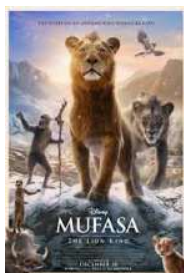
Waarom niet gaan kijken?

Een goede fee, tovenaars, heksen? En dat terwijl de wereld worstelt met oorlogen en klimaatopwarming. Werkelijk?

Mufasa

Waarom gaan kijken?

U wilt wel eens weten hoe de twee broers, Mufasa en Scar, als welpjes waren. Ook bent u fan van live action en leeuwen. De vorige live actionfilm Lion King was erg goed gemaakt en prettig kijkvoer, dus u bent er helemaal klaar voor. Nu enkel nog ergens een petekindje opduikelen als excuus om u in de pluche van de bioscoop (liefst Imax) neer te vlijen.

Waarom niet gaan kijken?

Pratende, CGI gestuurde leeuwen? En dat terwijl de wereld worstelt met oorlogen en klimaatopwarming. Werkelijk?

De voltallige redactie van het Cultuurkrantje wenst u een aangename wintervakantie, veel pret en mooie cadeautjes toe.

Moge 2025 vredevol en hoopvol zijn en vergeet vooral niet uw tuintje te onderhouden 😊